

ГОНЧАРОВ
Сергій Вікторович —
молодший науковий співробітник
Інституту фізіології
ім. О.О. Богомольця
НАН України, співзасновник
проекту «Дні науки»

СПРАВЖНЯ МАГІЯ НАУКИ

Дні науки. Весна — 2016

«Дні науки» — це волонтерський проект з популяризації науки в українському суспільстві, організований молодими вченими Національної академії наук України. 14–15 травня 2016 р., напередодні офіційного професійного свята українських науковців, у багатьох містах України різні за фахом учені цікаво й доступно розповідали всім охочим про складні наукові проблеми, читали популярні лекції, проводили експериментальні демонстрації, майстер-класи, екскурсії.

Уже традиційно, починаючи з 1997 р., українські науковці на офіційному рівні відзначають своє професійне свято в третю неділю травня. Всесвітній день науки під егідою ЮНЕСКО (повна його назва — Всесвітній день науки в ім'я миру та розвитку) святкують щороку 10 листопада. Цю дату було встановлено на генеральній конференції ЮНЕСКО, і вперше на глобальному рівні Всесвітній день науки відбувся 2002 р.

У розвинених країнах світу науковці активно ведуть діалог із суспільством, постійно інформують його про свої досягнення, розповідають, на що саме витрачаються гроші платників податків, причому роблять це не лише у вигляді стосів паперів для внутрішнього користування, а й у простій і доступній для кожного пересічного громадянина формі. Бажання перейняти цей позитивний досвід зарубіжних колег і велика стурбованість тим, що в Україні люди майже нічого не знають про діяльність українських науковців, у 2013 р. підштовхнули молодих співробітників Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України започаткувати проект з популяризації науки.

Молоді вчені ставили собі на меті зацікавити наукою дітей та їхніх батьків, показати, наскільки захопливим може бути пізнання Світу, мотивувати старшокласників і студентів до поглибленого вивчення наукових дисциплін. Спочатку цей проект здавався дещо авантюрною ідеєю, але згодом з'ясувалося, що поєднання лекцій, демонстрацій, екскурсій і майстер-класів було дуже вдалим кроком. Результат виявився цілковитою несподіванкою для організаторів — лише впродовж одного дня восени 2013 р. Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця відві-

дали понад півтисячі людей. Ніхто навіть і не гадав, наскільки українці готові до сприйняття нового — слід лише подати інформацію весело і пізнавально, у сучасному форматі.

А далі події почали розгортатися надзвичайно швидко. Молоді науковці Академії взяли активну участь у Революції Гідності. Вони стояли пліч-о-пліч на Майдані, знайомилися між

собою, й багатьом сподобалася ідея відкрити двері інститутів для всіх охочих. Уже в травні 2014 р. ми запустили проект «Дні науки. Весна-2014», організаторами якого стали інтернет-портал «Моя наука» (<http://my.science.ua/>), Рада молодих учених НАН України та громадська організація «Наукова унія». У тому році участь у весняних Днях науки взяли 3 установи Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології і Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка. Успіх заходів був неабиякий. Науковці залюбки демонстрували наукові «цікавинки», радіючи, що їх справа привертає увагу людей, а широкий загал, не балуваний науковими фестивалями і пікніками, зі свого боку, був радий зануритися у щось нове, досі «приховане».

Ось так було закладено традицію проведення Днів науки двічі на рік: навесні — в «український» день науки та восени — у Всесвітній. Відтоді кількість академічних установ, які беруть участь у наших заходах, постійно збільшується, розширюється і географія проекту. Слідом за Києвом, Львовом, Харковом та Дніпром цієї весни до нас приєдналася Одеса. Усі заходи в рамках Днів науки є безкоштовними для відвідувачів і, що дуже важливо, — добровільними для учасників. Крім установ НАН України до нашої ініціативи приєднуються вищі навчальні заклади — Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця, Національний авіаційний університет, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Національна металургійна академія України, Український державний хіміко-технологічний університет, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, а також Державне конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля.

Цієї весни серед учасників Днів науки налічувалося вже 19 академічних установ з усіх трьох секцій НАН України. Як і раніше, найбільше було представників природничих наук,

однак цього разу до проекту активно долучилися молоді вчені-гуманітарії. Літературознавці з Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України розвінчували міфи, якими оповита українська класична література, і багато розповідали про наших сучасних письменників. Уперше в Днях науки взяли участь науковці Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України — всі охочі могли прослухати цікаві лекції і подискутувати на актуальні філософські теми.

Український науковий центр екології моря радо відкрив двері для мешканців Одеси. Відвідувачі мали змогу подивитися демонстрації і послухати лекції з вивчення Чорного моря, дізнатися про генетичні дослідження. До цьогогорічних весняних заходів долучився також і Український науково-дослідний протичумний інститут ім. І.І. Мечникова, співробітники якого пропагували здоровий спосіб життя і розповідали про жахливу «чорну смерть», яка не так уже й давно лютувала в Одесі.

У Львові постійним учасником усіх заходів до Днів науки є Державний природознавчий музей НАН України. Його співробітники пропонують спеціальні експозиції, запрошують до себе фахівців з різних галузей науки, від дослідників екології Карпат до фізиків-теоретиків. Цього року у Львові до заходів долучилися представники Інституту українознавства імені Івана Крип'якевича НАН України, Львівської національної галереї мистецтв імені Бориса Возницького та громадського проекту «Academ Park Vernadskogo».

Дніпро в цьому році вдруге брав участь у Днях науки. Це єдине з українських міст, де лєвова частка лекторів і демонстраторів були представниками установ поза системою НАН України. Разом із технічними науками в Дніпрі широко популяризували й історико-соціальні напрями.

Головними партнерами Днів науки впродовж усіх трьох років були Національна академія наук України, Мала академія наук, проект «Наукові пікніки в Україні». Спонсором «Дні науки. Весна-2016» виступила консалтингова компанія «Експерт Агро».

Отже, можна констатувати, що поступово, зусиллями ентузіастів, майже без підтримки держави популяризація науки в Україні набирає чималих обертів. Дні науки — проект, покликаний поєднати суспільство і науковців, показати людям, що наука в Україні є, що вона цікава і дітям, і дорослим. За неповні три роки існування проекту «Дні науки» його заходи відвідало понад 20 тис. людей.

Восени, 12–13 листопада 2016 р., Дні науки відбудуться знову, незважаючи на всі негаразди, на безпрецедентне недофінансування наукової сфери. Сподіваємося, що і наші державні діячі врешті-решт дізнаються, що наука в Україні існує, причому існує на світовому рівні, і вона є галуззю, стратегічно важливою для майбутнього розвитку держави й суспільства.